

Uddannelsesprogram

Introduktionsuddannelse i Retsmedicin

Institut for Retsmedicin, Aarhus Universitet

Målbeskrivelse (2012)

Godkendt den 28.10.2022 af Det Regionale Råd for Lægers Videreuddannelse

Indledning

Formålet med uddannelsesprogrammet er at beskrive, hvordan og hvornår målene, som er beskrevet i målbeskrivelsen for Retsmedicin, opnås i det daglige arbejde på Institut for Retsmedicin, Aarhus. Desuden beskriver uddannelsesprogrammet, hvordan kompetencevurderingen af opnåede mål vil foregå i det daglige arbejde.

Det er beskrevet, hvilke kompetencer der forventes opnået på de enkelte ansættelsessteder, ligesom det er skitseret, i hvilken rækkefølge de enkelte mål mest hensigtsmæssigt opnås.

Uddannelsesprogrammet beskriver således idealforløbet for netop denne uddannelsesstilling.

Samtidig udgør uddannelsesprogrammet en slags kontrakt mellem uddannelseslægen og de afdelinger, som indgår i uddannelsesforløbet, idet såvel uddannelseslægen som afdelingen kan stille krav til hinanden, svarende til uddannelsesprogrammet.

Uddannelsens varighed og indhold er beskrevet i målbeskrivelsen

(https://www.sst.dk/-/media/Viden/Uddannelse/Uddannelse-af-speciallaeger/Maalbeskrivelser/Retsmedicin/Retsmedicin_september_2012.ashx).

Forkortelser

KV: Kompetencevurdering

UKO: Uddannelseskoordinerende overlæge

UAO: Uddannelsesansvarlig overlæge

PKL: Postgraduat Klinisk Lektor

UKYL: Uddannelseskoordinerende yngre læge

Indholdsfortegnelse

Indledning	2
Forkortelser.....	2
Indholdsfortegnelse	3
Ansættelsessted / Uddannelsens opbygning.....	3
Institut for retsmedicin	4
1.1 Præsentation af afdelingen / praksis	4
1.1.1 Introduktion til afdelingen / praksis	4
1.1.2 Organisering af den lægelige uddannelse i afdelingen/praksis.....	4
1.1.3 Uddannelsesvejledning	4
1.1.4 Arbejdsopgaver og - tilrettelæggelse.....	5
1.2 Uddannelsesplanlægning.....	5
1.2.1 Sammenhæng mellem uddannelse og arbejdsfunktioner	5
1.3 Plan for kompetenceudvikling og kompetencegodkendelse.....	6
1.4 Konferencer, undervisning, kurser og kongresdeltagelse	7
1.4.1 Undervisning.....	8
1.4.2 Kursusdeltagelse	9
1.5 Forskning og udvikling.....	9
1.6 Anbefalet litteratur	9
2. Evaluering af den lægelige videreuddannelse	10
3. Nyttige links.....	11

Ansættelsessted / Uddannelsens opbygning

Ansættelse: Retsmedicin
Ansættelsessted: Institut for Retsmedicin
Varighed: 12 mdr.

Institut for retsmedicin

1.1 Præsentation af afdelingen / praksis

<http://forensic.au.dk/>

Institut for Retsmedicin, Aarhus Universitet betjener politikredsene i Jylland med undtagelse af Sønderjylland med et befolkningsgrundlag på ca. 2,2 mill. Institutet er placeret på Aarhus Universitetshospital og foretager årligt ca. 400 retslægelige obduktioner og enkelte retslægelige ligsyn, rekvireret af politi, statsadvokaturer eller arbejdsskadestyrelsen, samt ca. 800 personundersøgelser af børn, voksne ofre og voksne sigtede i sager om seksuelle overgreb eller vold. Udover ovennævnte funktion for statsobducenturet har instituttet som andre universitetsinstitutter undervisning af medicinstuderende og forskningsopgaver. Fordelingen af arbejdet er 80 % afsat til myndighedsbetjening og 20% til Universitetsopgaver.

1. Myndighedsopgaverne er rekvireret af politi/arbejdsskadestyrelse, statsadvokaturer, Forsvarets auditørkorps eller evt. forsikringselskaber og består for patologidelen af findestedsundersøgelser, retslægelige ligsyn og obduktioner. Formålet med denne del af uddannelsen er, at den uddannelsessøgende skal oplæres i alm. obduktionsteknik med specielle retsmedicinske opgaver, såsom indsamling af spormateriale, udtagelse af prøver til retskemiske undersøgelser og udfærdigelse af obduktionserklæringer til retsligt brug. For den kliniske retsmedicin drejer det sig om undersøgelser af levende personer (børn og voksne) udsat for vold, voldtægt eller andre seksuelle overgreb, samt sigtede personer.

For den kliniske retsmedicin er registrering, beskrivelse og dokumentation af læsioner samt indsamling af spormateriale til DNA-bestemmelse af stor betydning. Herudover foretages oplæring i udfærdigelse af erklæringer til retsligt brug.

2. Universitetsopgaverne består bl.a. af undervisning af lægestuderende og paramedicinsk personale samt forskning.

1.1.1 Introduktion til afdelingen / praksis

Der er udarbejdet særskilt introduktionsprogram der ligger i Improve (vores kvalitetssystem). Der vil blive tilsendt et introduktionsbrev 14 dage forud for ansættelsesstart og man vil følge et introduktionsprogram de første par uger. Der afholdes møde med sekretariatsleder vedrørende oplæring i afdelingens procedurer og kvalitetssikring og akkreditering.

1.1.2 Organisering af den lægelige uddannelse i afdelingen/praksis

I afsnittet "Overordnet organisering af den lægelige videreuddannelse" er de forskellige aktører i den lægelige videreuddannelse beskrevet. På den Retslægelige afdeling adskiller organiseringen sig ved, at der ikke er uddannelsesansvarlige overlæger (UAO), idet der ikke er overlægestillinger på Aarhus Universitet. Funktionen som uddannelsesansvarlig varetages af en speciallæge, ansat som specialkonsulent og uddannelsesansvarlig læge. Den uddannelses ansvarlige læge arbejder som speciallæge og indgår i det daglige arbejde, og har taget kurserne i vejledning af speciallæger og UAO kurset. Der er tæt samarbejde med hovedvejlederne, samt de øvrige læger. Afdelingen har en yngre speciallæge der er uddannelseskoordinerende yngre læge (UKYL). Afdelingen er opbygget med en ledelsesstruktur bestående af en statsobducent (leder af den retslægelige afdeling, som i praksis er fagansvarlig, er lærestolsprofessor og fungerer som en ledende overlæge) samt en vicesstatsobducent som er stedfortræder for statsobducenten. Herunder er der et vist antal speciallæger, heriblandt den uddannelsesansvarlige speciallæge, 1 hoveduddannelseslæge og 1 introduktionslæge samt uklassificerede læger ansat på afdelingen. Antallet af uklassificerede læger og speciallæger følger mængden af rekvireret arbejde. I perioder med ændret aktivitet (altså ændring i antallet af bestilte opgaver i myndighedsbetjent arbejde for eks. politiet) bliver der løbende justeret på normeringen.

I følgende link er den overordnede organisering af den lægelige videreuddannelse beskrevet:

<https://www.videreuddannelsen-nord.dk/postgraduat-klinisk-lektor/uddannelsesprogrammer/information-om-den-lagelige-videreuddannelse/>

1.1.3 Uddannelsesvejledning

Afdelingen følger de retningslinjer for afholdelse af samtaler med introduktionssamtale, justeringsamtale og slutsamtale. Skemaer til samtaler ligger på RPA-VIP drev under en mappe der hedder uddannelse. Første

vejledersamtale er planlagt og skemasat inden for de første 14 dage af hovedvejleder og vedkommende er herefter ansvarlig for at vejledningssamtalerne afholdes og gennemføres. Efter samtalen gemmes de udfyldte samtaleark af hovedvejleder og der laves en kopi til den uddannelsesansvarlige læge.

1.1.4 Arbejdsopgaver og - tilrettelæggelse

Stillingen indebærer dagfunktion og døgnvagtforpligtigelse på ca. 3-6 vagter pr. måned. Der tilbydes en god og omfattende introduktion til faget, og der vil være grundig oplæring inden vagt. Uddannelsessøgende læge foretager obduktioner, udsikring af præparater, mikroskopi, udfærdigelse af retsmedicinske obduktionserklæringer, kommunikation med samarbejdspartnere samt gennemførelse af findestedsundersøgelser, oftest dog først i evt. hoveduddannelse. Uddannelsessøgende læge foretager forskellige typer af personundersøgelser (undersøgelse af voldsofre, sigtede, børn, ofre for seksuelle overgreb, osv.). Der tilbydes en bred vejledning under ansvar af den uddannelsesansvarlige. Uddannelsens varighed og indhold er beskrevet i målbeskrivelsen www.SST.dk. I løbet af uddannelsen skal den uddannelsessøgende deltage i Sundhedsstyrelsen fastsatte obligatoriske kurser. Der er gode muligheder for forskning og undervisning. Kortere eller længerevarende studieophold på relevante afdelinger kan aftales individuelt. Vi henviser i øvrigt til beskrivelsen af uddannelsesplanlægning beskrevet i skema 1

1.2 Uddannelsesplanlægning

Alle afdelingens speciallæger fungerer som daglige kliniske vejledere og deltager i praktisk vejledning, supervision og kompetencevurdering. Læger, der er mindst et trin højere i uddannelsesniveau, kan gennemføre udvalgte kompetencevurderinger på f.eks. obduktioner, obduktionsteknik og den kliniske retsmedicin (personundersøgelser), hvilket fremgår af de specifikke kompetencekort.

1.2.1 Sammenhæng mellem uddannelse og arbejdsfunktioner

Eksempler på væsentlige arbejdsfunktioner:

Eksempler på væsentlige arbejdsfunktioner:

Obduktion i almindeligt forekommende sager. Praktisk vejledning og supervision i obduktion foregår som mesterlære sideløbende med kompetencevurdering. Uddannelseslægen introduceres til obduktion af mere erfarne kollega. Det vil i praksis foregå sådan, at uddannelseslægen gennemgår en initial oplæring med overværelse af obduktioner og gennemførelse af obduktion under supervision, og dermed opnår minimumskompetence for udførelse af obduktion. Herefter tilrettelægges det som parallelle forløb, hvor uddannelseslægen obducerer i samme lokale sideløbende med en mere erfarne læge, hvor der er indlagt tid til supervision og kompetencevurdering (ved speciallæge). Når kompetencevurdering er gennemført får uddannelseslægen selvstændig funktion med mulighed for at søge hjælp ved mere erfarne læge, ligesom alle obduktioner ved afslutning superviseres af en speciallæge med kompetencer i supervision/ eller statsobducent/vicestatsobducent.

Obduktion i særlige sagstyper. Som udgangspunkt som i de almindeligt forekommende sager men med fokus på problemstillingen i sagstypen. Obduktion i særlige sagstyper kunne være obduktion med kriminalteknikere, lægefejlssager, obduktion af spædbørn og identifikations-sager.

Mikroskopi af væv fra obduktioner. I starten af forløbet bliver alle vævspræparater gennemgået i dobbeltmikroskop og der ydes supervision af mere erfarne kollega eller supervisor. Mikroskopierne vil løbende foretages mere og mere selvstændigt. Alle mikroskopiske erklæringer gennemgås og superviseres af supervisor på sagen.

Supplerende udsikring af præparater fra obduktioner. Udsikring af supplerende materiale fra obduktioner kan være relevant i sager hvor materialet skønnes mere egnet efter en præparering. I starten af forløbet bliver alle vævspræparater gennemgået forud for udsikring og der ydes supervision af supervisor på sagen. Udsikring af vævspræparater kan løbende foretages mere og mere selvstændigt. Udvælgelsen af relevant materiale, der skal gemmes til udsikring, aftales i alle sager med supervisor.

Vagtfunktion. Vagtfunktionen består primært af myndighedsopgaver rekvireret af politiet samt enkelte andre rekvirenter (eks. Den uafhængige politiklagemyndighed DUP, Regionerne eller Forsvaret). Vagten er på tilkald 24 timer i døgnnet. Den foregår som en almindelig dagstidsfunktion fra 8-15:30, og efter kl. 15:30 på tilkald fra hjemmet. Den uddannelsessøgende har altid en bagvagt til rådighed. Vagten dækker over flere opgaver som eksempelvis personundersøgelser af voksne og børn, undersøgelse af effekter/ligdele herunder knogler, ligsyn/ligbesigtigelse og findestedsundersøgelser, samt udtalelse til rekvirenten efter endt undersøgelse. Funktionerne er forskellige og baseret på kompetenceniveau for den enkelte læge. Lægen vil derfor initialt udelukkende have vagtfunktion i huset i dagtid.

Uddannelseslæger skal som udgangspunkt forestå alle de personundersøgelser, der meldes i dagtid, idet der er mulighed for tæt supervision, og bagvagten er tilstede og ikke kun på tilkald, som det er tilfældet ved vagt efter arbejdsophør.

Personundersøgelse. Personundersøgelse af voksne, personundersøgelse af børn, evt. findestedsundersøgelser, ligsyn og undersøgelse af effekter/knogler/ligdele. Kompetencevurdering for udførelsen af de forskellige opgaver vil foregå efter skema, og der vil blive sat tid af til gennemførelse af løbende vurdering, men primært anvendelse af kompetencekort ved personundersøgelsen (baseret på en modificeret OSATS).

1.3 Plan for kompetenceudvikling og kompetencegodkendelse

Nedenfor er skitseret det ideelle forløb for tilegnelse af de kompetencer, der skal opnås i dette element af uddannelsesforløbet, og hvilke arbejdsfunktioner der er grundlaget for læringen. En komplet oversigt over kompetencer der skal opnås i hele speciallægeuddannelsen, findes i målbeskrivelsen. Numrene i tabellen henviser til kompetencenumrene i målbeskrivelsen. Det kan være svært at være helt specifik på placeringen af de enkelte kompetencer, så enkelte afvigelser grundet fravær af sjældne sager må forventes. Hovedvejleder og den uddannelsessøgende læge forventes at være opmærksom når disse sager er tilstede på afdelingen, således at disse prioriteres til de uddannelsessøgende læger. Nogle af krydserne er placeret, hvor det er mest optimalt, at man har opnået kompetencerne. Der er dog ikke en fastlåst kronologi i opnåelse af alle kompetencer, derfor kan man godt arbejde videre med sideløbende opgaver/kompetenceopnåelse, selv om kompetencerne ikke er opnået på det skemalagte tidspunkt.

Skematisk oversigt af det ideelle uddannelsesforløb for introduktionsuddannelsen- plan for kompetenceudvikling og kompetencevurdering.

Med udgangspunkt i målbeskrivelsen, dets læringsstrategier, vurderingsmetoder og tidspunkt for forventet kompetencegodkendelse.

Læringsstrategier

Dbm: Dobbeltmikroskopi

Dem: Demonstration af procedurer overfor den uddannelsessøgende

Fæt: Færdighedstræning

Kur: Deltagelse i kursus

Ses: Selvstudie

Sup: Supervision under det daglige arbejde

Kompetencevurderingsmetoder 360°: 360°-evaluering

Aud: Audit

Kgk: Kursusgodkendelse

Sob: Struktureret observation

Ssa: Struktureret samtale

Tabellen / figuren nedenfor giver et overblik.

SKEMA 1. Retslægelig afdeling

Arbejdsfunktion	Læringsstrategier	Kompetencevurderingsmetoder	Kompetence nr. i målbeskrivelsen	Forventet kompetenceopnåelse Mestrer kompetencen (mdr.)		
				1-4	5-8	9-12
Vagt funktion, (mesterlære). Klinisk retsmedicin.	Sup, Ses, Dem, Fæt	Ssa, Sob, Aud	1.1-10	X(2)		
Personundersøgelse af voksne.		Ssa, Sob	7.1, 7.2	X(3)		
Empati og kommunikation med undersøgte og pårørende	Ses, Sup	(OSATS)				

Vagt funktion. Klinisk retsmedicin Personundersøgelse af børn	Sup, Ses, Dem, Fæt	Ssa, Sob, Aud	1.1-7, 1.10	X(2)		
Personundersøgelseserklæring	Sup, Ses, Dem	Aud	5.1	X(3)		
Obduktion, (mesterlære). I almindeligt forekommende sager, (arbejde i henhold til love og forordninger (sundhedsloven) Arbejde efter afdelingens sikkerheds- og hygiejneinstruks	Sup, Ses Sup	Ssa Sob	2.1, 12.1-2 9.1	X(3) X(3)		
Obduktion, (selvstændigt). Alt superviseres. I almindeligt forekommende sager	Sup, Ses, Dem	Ssa, Sob (OSATS)	2.2-5, 2.10	Godt på vej	X(6)	
Udtage vævsprøver fra obduktioner til mikroskopi	Sup, Dem	Sob	2.8	X(3)		
Sporsikring på afdøde og exvisceration af voksne samt særlige prøver	Sup, Dem	Ssa, Sob	2.6, 2.9	Novice	Godt på vej	X(12)
Makroskopisk og mikroskopisk undersøgelse af væv fra obduktioner	Sup, Ses, Dem, Dbm	Sob, Aud (EPA)	3.1-3	Novice	Godt på vej	X(12)
Obduktionserklæring, (superviseret).	Sup, Ses, Dem	Aud	5.2	Godt på vej	X(6)	
Erklæringskrivning herunder histologisk beskrivelse og afsluttende konklusion (dødsårsag) og kan formidle dette. (superviseret).	Sup, Ses, Dem	Aud, Ssa, Sob, 360 ^o	4.1, 5.3	Novice	Godt på vej	X(12)
I dag daglige arbejde. Leder. Tilrettelægge arbejde med obduktioner, personundersøgelser og andre retsmedicinske opgaver. Kende egne begrænsninger, samt samarbejde med andet personale.	Sup Ses, Sup	Sob Sob, 360 ^o	8.1 8.2-3, 13.1	 X(3)	X(6)	
F.eks. onsdagsundervisning. Kemikonference. Sundhedsfremme. Retsmedicinens rolle ved ulykker og skadesforebyggelse	Ses, Sup	Ssa	10	Novice	Godt på vej	X(12)
F.eks. onsdagsundervisning. Kemikonference. Akademiker, forskning. Kan anvende publikationer i det daglige arbejde.	Ses, Sup	Ssa, Sob	11.1-2	Novice	Godt på vej	X(12)

1.4 Konferencer, undervisning, kurser og kongresdeltagelse

Nedenfor er kort skitseret, hvilke konferencer uddannelseslægen forventes at deltage i, hvad uddannelseslægens rolle på konferencen er – og hvad uddannelseslægen kan forvente at lære af deltagelse i konferencen.

	Indhold	Hypighed	Deltagere	Læring
Fælles morgenkonference kl. 08.30	Rapport fra vagtholdet Fordeling af arbejdsopgaver	Alle hverdage	Alle læger	Patientforløb og organisation Overlevering af patientansvar Rapportering af patientforløb
Eftermiddagskonference kl. 14.30	Fordeling af arbejdsopgaver til den følgende dag	Alle hverdage	Alle læger	Patientforløb Organisation
Tværfaglige konferencer	Radiologiske Neuropatologiske Sagssamråd i børnehuse	Efter behov/ skema	Alle læger tilknyttet sagen	Patientforløb Specielle problemstillinger
Onsdagsmøder- Onsdag kl. 14.30-15:15	Undervisning ved afdelingens læger	Onsdag i alle uger	Alle læger	Vidensdeling fra afdelingens læger eller udefrakommende i specielle sagstyper, eller forskningsrelaterede emner
Journal-club	Flere parallelle i forskningsgrupper	Efter skema – typisk en gang om måneden	Læger tilknyttet den specifikke forskningsgruppe	Forskning
Sekretær/læge møde Kl. 8.45	Gennemgang af dagligt samarbejde	Første torsdag i måneden	Alle læger	Organisation samarbejde
Staff-meeting	Institutmøde, Orientering fra ledelse med tema	Første onsdag i kvartalet	Alle læger	Organisation Temaorienteret
Sagsmøde Kl. 8.45	Gennemgang af udvalgte cases	Hver anden torsdag	Alle læger	Specielle problemstillinger Vidensdeling
Histomøde Kl. 8.45	Gennemgang af mikroskopier inden for et givent tema	Sidste onsdag i måneden	Alle læger	Specielle problemstillinger Vidensdeling
Kemimøde k. 14.00	Gennemgang af toksikologiske analyser i cases	Første mandag i måneden	Alle læger	Specielle problemstillinger
Ventilationsmøde	Rundbordssnak i lægegruppen	Hver torsdag efter morgenmødet	Alle læger	Psykologisk defusing.

1.4.1 Undervisning

Hver onsdag er der undervisning på den retslægelige afdeling. Der er et årshjul således at man på et år bliver opdateret i de vigtigste retsmedicinske emner gennem et år. Uddannelseslæger vil kunne få tildelt undervisningsopgaver f.eks. fremlægge små eller store projekter, udvalgte faglige emner, patientcases, utilsigtede hændelser o.l. Som uddannelseslæge deltager du i undervisning af medicinstuderende på afdelingen, ligesom vi forventer at uddannelseslægen tager del i oplæring af yngre kolleger og andre sundhedsprofessionelle i afdelingen. Alle læger, der har været på kursus / deltaget i konferencer, skal fremlægge hovedpointer fra kurset/konferencen ved morgenkonference senest 1 uge efter deltagelsen.

1.4.2 Kursusdeltagelse

Under ansættelsen forventes uddannelseslægen at deltage i de obligatoriske kurser. Afdelingen giver tjenestefrihed med løn, men det påhviler uddannelseslægen at give afdelingen besked om kursernes placering tidligst muligt. Uddannelseslægen skal selv tilmelde sig kurserne. Der er mulighed for i mindre omfang at deltage i øvrige kurser. Deltagelse i øvrige relevante kurser og konferencer/kongresser behandles imødekomende af statsobducenten.

1.5 Forskning og udvikling

Der er gode muligheder for deltagelse i forskning og efter interesser kan uddannelseslægen kobles til eksisterende eller nye/egne forskningsprojekter. Institutet har en overordnet forskningsstrategi, der fastsættes og revideres løbende i henhold til universitetets overordnede strategi. Det forventes at man som ansat på universitetet deltager i forskningsopgaver. <https://forensic.au.dk/forskning>

1.6 Anbefalet litteratur

Der anvendes den senest opdaterede litteratur af danske og udenlandske lærebøger (overvejende engelsksprogede), samt nyeste publikationer på området. Der er på lægegangen et mindre bibliotek hvor relevant materiale/litteratur er tilgængelig.

2. Evaluering af den lægelige videreuddannelse

Der henvises til nedenstående link for information om evaluering af den lægelige videre uddannelse:
<https://www.videreuddannelsen-nord.dk/postgraduat-klinisk-lektor/uddannelsesprogrammer/information-om-den-lagelige-videreuddannelse/>

3. Nyttige links

Instituttets hjemmeside:	https://forensic.au.dk/
Specialeselskabets hjemmeside:	https://www.forensic.dk
Specialets postgraduat kliniske lektor:	https://clin.medarbejdere.au.dk/postgraduatekliniskelektorer/ Marianne Cathrine Rohde
Videreuddannelsesregion Nord:	www.videreuddannelsen-nord.dk
Sundhedsstyrelsen:	www.sst.dk
Styrelsen for patientsikkerhed:	www.stps.dk
Lægeforeningens karriererådgivning:	www.laeger.dk/karriere-og-uddannelse-yngre-laeger
Karriereværket:	www.laeger.dk/sites/default/files/karrierevaerket_1.pdf